

ΟΛΠ: Η ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΕΜΠΟ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ¹

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Ν. ΨΑΡΑΥΤΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΜΠ
ΠΡΩΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΟΛΠ ΑΕ

Στο απίθανο επεισόδιο των Monty Python “Argument Clinic”, κάποιος πελάτης (Michael Palin) πηγαίνει σε μια σοβαροφανή «κλινική» που παρέχει την εξής υπηρεσία: με μια λίρα μπορείς να αγοράσεις διάλογο 5 λεπτών σε θέμα της επιλογής σου. Ανακαλύπτει τότε ότι ο συνομιλητής του (John Cleese) αρκείται στο να λει «όχι» όπου αυτός λει «ναι» και αντιστρόφως. Έτσι ο χρόνος αναλώνεται σε μια απερίγραπτη συζήτηση, όπου κυριαρχεί η αυτόματη αντίρρηση του ενός στην οποιαδήποτε θέση του άλλου.

Αναμνήσεις του επεισοδίου αυτού μου ήρθαν στο νου στην πρόσφατη (11/3/2008) συζήτηση στη Βουλή για το Σχέδιο Νόμου για θέματα ΟΛΠ και ΟΛΘ. Το κύριο θέμα της αντιπαράθεσης ήταν η παραχώρηση των σταθμών εμπορευματοκιβωτίων (ΣΕΜΠΟ) των δυο λιμανιών σε ιδιώτες. Δεν αναφέρομαι τόσο στο ΚΚΕ και τον ΣΥΡΙΖΑ, των οποίων πάγια θέση είναι ότι οι ιδιώτες δεν πρέπει να εμπλέκονται καθόλου σε επενδύσεις η στη διαχείριση των λιμανιών. Θέση ξεπερασμένη στο σημερινό παγκόσμιο σκηνικό για τα λιμάνια, πλην όμως σεβαστή ως διαχρονικά σταθερή και συνεπής με τις αρχές των δυο αυτών κομμάτων. Ούτε αναφέρομαι στον ΛΑΟΣ, η θέση του οποίου ήταν παραπλήσια. Αναφέρομαι κυρίως στη Νέα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ, τα δυο μεγάλα κόμματα εξουσίας της χώρας.

Παρενθετικά αναφέρω ότι στη συζήτηση εκείνη, τόσο ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ κ. Ν. Ζωίδης, όσο και ο ειδικός αγορητής του ΣΥΡΙΖΑ κ. Θ. Δρίτσας, αλλά και ο ίδιος ο Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής κ. Γ. Βουλγαράκης, αν και έντονα διαφωνούντες μεταξύ τους, αναφέρθηκαν σε αποσπάσματα ομιλίας μου μερικές μέρες πριν στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, ο καθένας για να υποστηρίξει τα επιχειρήματά του. Στην ομιλία εκείνη είχα διατυπώσει μερικές σκόρπιες σκέψεις για την παραχώρηση του ΣΕΜΠΟ του ΟΛΠ σε ιδιώτες.

Για να αναλυθεί που ακριβώς έγκειται η διαφωνία Νέας Δημοκρατίας και ΠΑΣΟΚ στο θέμα των λιμανιών, ανατρέχω στο Νόμο 2932, το Νόμο-σκούπα που πέρασε το καλοκαίρι του 2001 το τότε ΥΕΝ. Ο Νόμος αυτός, εκτός από το κύριο θέμα που ήταν η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου της ακτοπλοΐας εν όψει της άρσης του cabotage, περιείχε και πλήθος άλλων διατάξεων, όπως πχ τη θεσμοθέτηση της Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής, τη μετατροπή 10 μέχρι τότε λιμενικών ταμείων σε Ανώνυμες Εταιρίες (κατά το πρότυπο των ΟΛΠ και ΟΛΘ), και ρυθμίσεις διάφορων θεμάτων ΟΛΠ και ΟΛΘ. Το κυριότερο από τα τελευταία ήταν η ανάληψη από τον κρατικό προϋπολογισμό της υποχρέωσης αποζημίωσης των ΙΚΑ και ΙΚΑ-ΕΤΕΑΜ για τις συντάξεις του μέχρι τούδε συνταξιοδοτηθέντος μόνιμου προσωπικού των δυο λιμανιών. Η ρύθμιση αυτή ήταν απαραίτητη και σωστή, δεδομένου ότι τουλάχιστο για τον ΟΛΠ, η υποχρέωση προς τα ταμεία ήταν της τάξεως των 254 εκ. ευρώ, πόσο περίπου διπλάσιο από τον ετήσιο τζίρο της εταιρίας (τα μεγέθη για τον ΟΛΘ ήταν μικρότερα, αλλά αναλογικά παραπλήσια). Εν όψει της

---

¹ ΝΑΥΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, ΜΑΙΟΣ 2008.

προγραμματισμένης εισόδου των δυο λιμανιών στο ΧΑΑ, προφανώς δεν μπορούσαν να είχαν τέτοια βάρη. Σημειωτέον ότι από της ιδρύσής τους και μέχρι το 1999 που μετατράπηκαν σε ΑΕ (Ν2688/1999), τα δυο λιμάνια πλήρωναν τα ίδια τις συντάξεις του μόνιμου προσωπικού τους καθώς και την περίθαλψη του ενεργού μόνιμου προσωπικού και συνταξιούχων, πράγμα που εάν συνεχιζόταν θα κατέληγε σύντομα στην οικονομική τους καταστροφή. Υπόψη ότι σε όλα τα λιμάνια της Ευρώπης που είχαν στο παρελθόν το ίδιο πρόβλημα, έγινε ακριβώς η ίδια ρύθμιση.

Ένα άλλο θέμα που προέβλεψε ο Ν2932 (μόνο για τον ΟΛΠ) και που και αυτό είχε σχέση με την είσοδο του στο ΧΑΑ (αν και έμμεση), ήταν η σύναψη της λεγόμενης 'σύμβασης παραχώρησης' μεταξύ ΟΛΠ και Ελληνικού Δημοσίου. Αυτό είχε ρυθμιστεί ήδη πανομοιότυπα για τον ΟΛΘ με τον Ν2892/2001 λίγους μήνες πιο πριν. Με τη σύμβαση παραχώρησης, το Ελληνικό Δημόσιο θα παρείχε στον ΟΛΠ το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης συγκεκριμένου (και μεγάλου) αριθμού κτιρίων, γηπέδων και άλλων εγκαταστάσεων (μεταξύ των οποίων και ο ΣΕΜΠΟ) επί 40 χρόνια, υπό συγκεκριμένο τίμημα και κάτω από συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις.

Στην τότε συζήτηση στη Βουλή, τα κόμματα της αριστεράς ΚΚΕ και ΣΥΝ τάχθηκαν εναντίον της ρύθμισης για τη σύναψη σύμβασης παραχώρησης, επειδή θεώρησαν ότι αυτή θα άνοιγε την πόρτα στα ιδιωτικά κεφάλαια στο μέλλον. Η Νέα Δημοκρατία ζήτησε διευκρινίσεις για το θέμα, και ρώτησε αν μέσω της σύμβασης παραχώρησης θα μπορούσαν και ιδιώτες να κάνουν επενδύσεις στο λιμάνι και να εκμεταλλευτούν μέρος του, κάτι με το οποίο συμφωνούσε.

Στο ερώτημα αυτό απάντησε ο τότε ΥΕΝ κ. Χ. Παπουτσής, λέγοντας (μεταξύ άλλων) τα εξής:

«Όσον αφορά στο άλλο θέμα που με ρωτήσατε, για τη δυνατότητα των ιδιωτικών επενδύσεων στα λιμάνια ΟΛΠ, ΟΛΘ και βεβαίως και στα άλλα λιμάνια, τα οποία τώρα, με το παρόν νομοσχέδιο τα μετατρέπουμε σε ανώνυμες εταιρείες, θα σας πω ότι όλοι έχουν το δικαίωμα για τη σύμβαση παραχώρησης για χρήση ή για εκμετάλλευση, όχι για την πώληση τμήματος του λιμανιού. Ως εκ τούτου λοιπόν οι ιδιωτικές εταιρείες είναι ευπρόσδεκτες σε όλα τα λιμάνια της χώρας να καταθέσουν προτάσεις. Ακόμα και για συνεκμετάλλευση, θα μπορούσαν να υπάρξουν τέτοιου είδους συνεργασίες, προκειμένου μ' αυτόν τον τρόπο να επιταχύνουμε τον εκσυγχρονισμό των λιμένων με επιβατικούς σταθμούς, με σταθμούς φορτοεκφόρτωσης, με γεραμούς, οτιδήποτε άλλο χρειαστεί.

Προχθές ήμουν στο Βόλο, όπου ένα από τα μεγαλύτερα αιτήματα όλης της περιοχής, όλων των πολιτικών δυνάμεων και όλων των φορέων, ήταν μία γερανογέφυρα, για παράδειγμα. Διότι πράγματι εκτιμούν ότι είναι απολύτως απαραίτητη για την ανάπτυξη του λιμανιού τους. Το κόστος όμως είναι τέτοιο, που δεν τους επιτρέπει να περιορίσουν άλλα επενδυτικά σχέδια, τα οποία ήδη έχουν προβλέψει. Γι' αυτόν το λόγο τώρα μπορεί να υπάρξει μια τέτοια συνεργασία, ούτως ώστε να γίνουν τέτοιου είδους επενδύσεις.» (από τα πρακτικά της Βουλής, 14/6/2001).

Υποθέτω ότι η ως άνω τοποθέτηση μπορεί να ερμηνευθεί ποικιλοτρόπως (αν και η αναφορά σε σταθμούς φορτοεκφόρτωσης και γερανογέφυρες είναι σαφής). Αλλά συνάδοντας με αυτή, τελικά το κείμενο της σύμβασης παραχώρησης (το οποίο ήταν για τον ΟΛΠ από πλευράς όρων πανομοιότυπο με το αντίστοιχο του ΟΛΘ)

προέβλεψε, εμμέσως μεν πλην σαφώς, τη δυνατότητα ιδιωτικών επενδύσεων. Προβλέφθηκε συγκεκριμένα η δυνατότητα προσωρινής παραχώρησης «επ' ανταλλάγματι της χρήσης χώρων και η πραγματοποίηση επενδύσεων κεφαλαίου του ΟΛΠ η τρίτων», «με σκοπό την υποστήριξη νέων δραστηριοτήτων η την επέκταση υφισταμένων», κάτι που άφηνε την πόρτα ανοικτή (η έστω μισάνοιχτη) για ιδιωτικές επενδύσεις στο μέλλον.

Αν και ουσιαστικά πανομοιότυπη, η σύμβαση παραχώρησης για τον ΟΛΠ υπεγράφη αρκετά αργότερα από εκείνη του ΟΛΘ (13/2/2002 έναντι 27/6/2001), λόγω έντονων συνδικαλιστικών αντιδράσεων, οι οποίες πάγωσαν τη διαδικασία υποβολής του φακέλου του ΟΛΠ στο ΧΑΑ. Ήμουν ένας από τους συνυπογράφοντες τη σύμβαση του ΟΛΠ, όντας Διευθύνων Σύμβουλος εκείνη την εποχή.

Έρχομαι τώρα στη Νέα Δημοκρατία. Κατ' αρχάς θυμάμαι ότι αυτή διαχρονικά ασκούσε σκληρή κριτική για περίπου ο,τιδήποτε είχε σχέση με τον ΟΛΠ. Δεν υπήρχε περίπου τίποτε που να της άρεσε. Τι γνώμη όμως είχε για εκείνη τη συγκεκριμένη σύμβαση παραχώρησης; Αντιγράφω ξανά τα πρακτικά της Βουλής στις 22/4/2002, και συγκεκριμένα αυτά που είπε (μεταξύ άλλων) ο κ. Μ. Βαρβιτσιώτης για τη σύμβαση παραχώρησης στο πλαίσιο επερώτησης βουλευτών της ΝΔ για τον ΟΛΠ:

«Όταν, λοιπόν, η Κυβέρνηση αποφάσισε να επισπεύσει την εισαγωγή του ΟΛΠ στο Χρηματιστήριο υπέγραψε μία σύμβαση παραχώρησης εκτάσεων στη διαχείριση του Οργανισμού που μέχρι τότε δια νόμου εκμεταλλευόταν ο Οργανισμός. Σε αυτήν τη σύμβαση παραχώρησης αντιτάχθηκαν όλα τα μέλη του Δ.Σ. και όχι μόνο αυτό, αλλά οι επικρίσεις ήταν τόσο ισχυρές, ώστε ακόμη και ο γνωστός συνδικαλιστής μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ και μέλος του Δ.Σ. του ΟΛΠ κ. Μίχας να λει ότι έχετε μετατρέψει τα μέλη του Δ.Σ. του Οργανισμού σε γλάστρες. Θα σας καταθέσω και αυτή την επιστολή, γιατί φαντάζομαι ότι δεν έχετε διαβάσει την αλληλογραφία του προηγούμενου Υπουργού.

Παρ' όλα αυτά το Δ.Σ. του ΟΛΠ συμφώνησε με τη σύμβαση παραχώρησης παρ' ότι ο Οργανισμός απεκδύοταν ένα τεράστιο κομμάτι της περιουσίας του καθώς παραχωρούνταν σε δήμους της Β' Πειραιώς, που μόλις πρόσφατα ανακάλυψε ο κ. Σημίτης, εκτάσεις για να ικανοποιηθούν κομματικοί σας φίλοι και παρ' ότι η διυπουργική επιτροπή είχε χαρακτηρίσει όλες αυτές τις εκτάσεις ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη και είχε επιβάλει το αμετάβλητό της ως το 2030, τέλος πάντων έγινε αυτή η παραχώρηση.»

Και αυτή η τοποθέτηση μπορεί να ερμηνευθεί ποικιλοτρόπως (αν και δεν πιστεύω να υπάρχουν πολλοί που να τη θεωρούν θετική). Όμως, αυτή ακριβώς τη σύμβαση παραχώρησης ήρθε η Νέα Δημοκρατία κάπου 6 χρόνια αργότερα και κύρωσε με Νόμο, μαζί με την αντίστοιχη του ΟΛΘ. Κύρωση που για μένα δεν είναι σαφές ότι ήταν απαραίτητο να γίνει, τουλάχιστον όσον αφορά τα σχέδια της Κυβέρνησης για την παραχώρηση των ΣΕΜΠΟ. Στη δε σχετική συζήτηση στη Βουλή, ήρθε το ΠΑΣΟΚ και ψήφισε κατά του Σχεδίου αυτού του Νόμου, όχι μόνο στο σύνολό του, αλλά και ενάντια στην κύρωση των δυο συμβάσεων που οι ίδιοι οι Υπουργοί του είχαν τότε υπογράψει. Τοποθετήθηκε επίσης εναντίον της εισόδου ιδιωτικών κεφαλαίων για επενδύσεις και την εκμετάλλευση των ΣΕΜΠΟ των δυο μεγάλων λιμανιών, παρ' όλον ότι κάποια χρόνια πριν όχι μόνο είχε αφήσει ανοικτή την πόρτα για μια τέτοια προοπτική, αλλά φαινόταν να την ενθάρρυνε κιόλας.

Θα μου πείτε, 6 χρόνια είναι πολλά, αλλάζουν οι καιροί. Προφανώς είναι δικαίωμα του οιοδήποτε (ατόμου η κόμματος) να αλλάζει γνώμη για οποιοδήποτε θέμα. Η Νέα Δημοκρατία κυρώνει τώρα με Νόμο μια σύμβαση για την οποία είχε την ως άνω γνώμη μερικά χρόνια πριν, και έτσι συνεχίζει αυτό που είχε δρομολογηθεί τουλάχιστον ως εναλλακτική λύση επί εποχής ΠΑΣΟΚ, με το οποίο όμως τότε διαφωνούσε σχεδόν για ο,τιδήποτε είχε σχέση με τον ΟΛΠ και τα λιμάνια γενικά. Το δε ΠΑΣΟΚ τάσσεται τώρα κατηγορηματικά εναντίον της εισόδου ιδιωτικών κεφαλαίων στους ΣΕΜΠΟ, παρά τα όσα είχε πει και κάνει όταν ήταν στην εξουσία.

Δυστυχώς, το κύριο συμπέρασμα που εγώ προσωπικά αποκομίζω είναι ότι η κάθετη εναντίωση σε οτιδήποτε προτείνει ο κύριος πολιτικός μας αντίπαλος είναι το πιο σημαντικό από ο,τιδήποτε άλλο στην πολιτική ζωή της Ελλάδας σήμερα. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τα λιμάνια αλλά και για άλλα θέματα, στα οποία ακόμη και αν ουσιαστικά υπάρχει συμφωνία, είναι επιτακτικό να δίνεται η εντύπωση διαφωνίας και μάλιστα κάθετης (τα ιδιωτικά πανεπιστήμια είναι ένα άλλο τέτοιο θέμα). Γνωστή είναι άλλωστε η τύχη βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ που διεγράφησαν επειδή τόλμησαν να συμφωνήσουν με θέσεις του αντιπάλου κόμματος, έστω και εάν αυτές είναι οι ίδιες με αυτές που το δικό τους κόμμα κάποτε είχε διατυπώσει. Στο σημείο αυτό, η συμπεριφορά των δυο μεγάλων κομμάτων είναι ίδια και απαράλλακτη, των δε μικρών είναι κατά κανόνα διαφωνία με ο,τιδήποτε προτείνεται από το κυβερνών κόμμα.

Εγώ προσωπικά συμφωνώ (και πάντα συμφωνούσα) με την είσοδο ιδιωτικών κεφαλαίων στα λιμάνια. Αλλά άποψή μου πάντα ήταν ότι εάν είναι να γίνει, ας γίνει τουλάχιστο σωστά, κάτι για το οποίο δεν είμαι καθόλου πεπεισμένος όσον αφορά την τρέχουσα διαδικασία.

Επί της ουσίας τώρα. Τα αυξημένα κέρδη του ΟΛΠ το 2007 σε σχέση με το 2006 δεν έρχονται σε καλό καιρό για να πεισθούν οι λιμενεργάτες ότι οι ιδιωτικές επενδύσεις στους ΣΕΜΠΟ είναι απαραίτητες. Όλες οι μέχρι τούδε τέτοιες επενδύσεις έγιναν κάτω από το καθεστώς ΝΠΔΔ (μέχρι το 1999) και ΑΕ με βασικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο (από το 1999 και μετά), με μηδέν ιδιωτικά κεφάλαια (ακόμα και η πρόσδοδος των μετοχοποιήσεων ΟΛΠ και ΟΛΘ πήγε στον κρατικό κορβανά). Από πλευράς εξοπλισμού, το 1996 ο ΟΛΠ διέθετε 6 γερανογέφυρες. Το 2004, έτος που ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας η Νέα Δημοκρατία, τις βρήκε 14. Ακριβώς οι ίδιες είναι και σήμερα, τέσσερα χρόνια μετά (αν και πρέπει να αναφερθεί ότι εν τω μεταξύ αγοράστηκε ένας αυτοκίνητος γερανός και δρομολογήθηκε η επέκταση του Προβλήτα Ι). Σε κάθε περίπτωση όμως, το επιχείρημα της Κυβέρνησης ότι παρέλαβε τα λιμάνια σε κατάσταση απαξίωσης λόγω έλλειψης επενδύσεων και γι' αυτό το λόγο παραχωρεί τους ΣΕΜΠΟ, δεν είναι και τόσο ακριβές.

Όσο για το νέο Νόμο που κύρωσε τις συμβάσεις παραχώρησης ΟΛΠ και ΟΛΘ, εκτός από την προφανή συγκίνηση που αισθάνομαι που η υπογραφή μου 6 χρόνια πριν έγινε τώρα Νόμος του Κράτους, ομολογώ ότι αδυνατώ να καταλάβω για ποιο λόγο πέρασε ένας τέτοιος Νόμος. Αν υπήρχαν νομικά κενά στο μέχρι τούδε θεσμικό πλαίσιο και έγινε η διόρθωση για να προχωρήσουν οι δυο διαγωνισμοί, ακριβώς αυτά τα κενά υπήρχαν όταν οι δυο διακηρύξεις βγήκαν στον αέρα τον περασμένο Γενάρη, άρα υπάρχει σαφής κίνδυνος νομικής εμπλοκής από αυτό και μόνο το γεγονός. Χωρίς να είμαι δικηγόρος, πιστεύω ότι όντως υπήρχαν κάποια νομικά κενά, αλλά ότι οι

σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις αφ' ενός μεν έπρεπε να γίνουν πριν βγουν οι διαγωνισμοί στον αέρα, αφ' έτερου δε έπρεπε να ήταν διαφορετικές από αυτές που έγιναν. Σε τελευταία ανάλυση όμως, το αποτέλεσμα των διαγωνισμών αυτών θα το ξέρουμε σύντομα (αν και για την εκδίκαση της προσφυγής της ΟΜΥΛΕ στο Συμβούλιο Επικρατείας θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι το Νοέμβρη).

Συμπερασματικά, πολλά από όλα αυτά αδυνατώ να τα καταλάβω, αν και έχω ασχοληθεί με το αντικείμενο κάποια χρόνια. Ώρες ώρες βρίσκω πιο κατανοητό τον John Cleese.